

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Typ posudku: posudek oponenta práce

Autorka práce: Bc. Lucie Kotlasová

Název práce: Manželství gay a lesbických párů v perspektivě Multiple Stream Framework

Autor posudku: Ing. Mgr. Olga Angelovská

Autorka si zvolila **téma** manželství pro stejnopohlavní páry. Jde o aktuální a zajímavé téma a jeho pojetí v diplomové práci je relevantní pro obor veřejné a sociální politiky.

Cíl práce má autorka v textu uveden velice obecně jako „*vysvětlit proces tvorby veřejných politiky se zaměřením na rozhodovací fázi*“ (str. 39, citováno i s překlepem). Doporučila bych při formulaci cíle být konkrétnější a více ho vztáhnout k tématu, jinak čtenář očekává obecnější práci o tvorbě politiky využívající různé teoretické přístupy, přitom autorka sáhla po konceptu tří proudů a celá práce je na ní postavena. Výzkumné otázky jsou pouze popisného charakteru. Nicméně na takto definovaný cíl i otázky autorka odpověděla. Jakkoliv mám výhrady k formulaci cíle a otázkám, oceňuji, že si autorka stanovila hypotézy (v kapitole 4.2, str. 40-41) a jasně je operacionalizovala.

Vzhledem k povaze zkoumané oblasti si autorka vhodně zvolila kvalitativní **metodu**. Původní počet polostrukturovaných rozhovorů se jí vzhledem ke krizové situaci s COVID-19 nepodařilo splnit a uskutečnila čtyři rozhovory. Nicméně způsob, jakým tento výpadek dat nahradila, kdy analyzovala veřejná vyjádření daných aktérů vyhledaných pomocí Newton Media Search, považuji za adekvátní, a data, která autorka sebrala, za zcela odpovídající účelu práce. Přestože nakonec autorka rozhovory použila jen pro dokreslení, chybí mi v kapitole 4.3 *Metody sběru dat* (str. 41-44) více informací, kde rozhovor proběhl, jak dlouho trval apod. Dále bych jako čtenář uvítala přehledné shrnutí zkoumaných aktérů i s jejich pozicí vůči navrhované legislativě, příp. politické příslušnosti či jiné angažovanosti související s tématem. V textu (str. 43) autorka uvádí, že jde o „7 vybraných osobností“, já jsem jich napočítala osm (str. 42 nebo str. 44 nebo v následujícím textu). Jako metodu analýzy dat si autorka vybrala diskurzivní analýzu. Osobně bych upřednostnila jiné metody, ale oceňuji reflexi zvolené metody v závěru práce (str. 75) a osobně i autorčino zjištění, že daný přístup nebyl ideální, považuji za přínos práce.

Autorka **teoreticky** ukotvení práci pomocí teoretického konceptu tří proudů. Autorka konceptu rozumí, používá relevantní zahraniční zdroje a dobře propojuje s daty, která získala. K daným kapitolám viz v další části posudku.

V úvodu definuje autorka zkoumanou problematiku manželství pro stejnopohlavní páry a zdůvodňuje potřebu jejího řešení. Ke kapitole mám dvě menší poznámky. První se váže ke zjednodušené kauzalitě a normativnímu přístupu. Autorka uvádí „*V České republice existují gay rodiny, které se potýkají s právními překážkami, které je třeba řešit. Nejjednodušším řešením se ukazuje povolení vstupu těchto lidí do manželství. S tímto ale část společnosti i poslanců nesouhlasí, je tedy nutné aby se návrhu ujal nějaký „political entrepreneur“ – veřejněpolitický promotér a hledal pro schválení návrhu podporu.*“ (str. 3) Text naznačuje autorčin předpoklad, že manželství pro stejnopohlavní páry je potřeba uzákonit. Takový přístup v diplomové práci je regulární, jen je potřeba, aby svůj postoj autorka v práci definovala a zdůvodnila. Zejména, když neuvádí argumenty (např. na základě studie, výzkumu veřejného mínění apod.), proč je institut manželství „nejjednodušším řešením“ současného stavu. Umožnilo by to čtenáři se i následně lépe orientovat v textu při prezentaci různých postojů analyzovaných aktérů. Druhá poznámka je čistě terminologická. V souvislosti s rodinami by měl být použit termín „homoparentální rodina“. Při uvádění českého i anglického termínu (např. decision window – rozhodovací okno na str. 4 a pak dále v textu např. str. 20) by po jeho prvním uvedení autorka měla v textu už používat pouze jeden termín (nezáleží, zda český nebo anglický).

První tři kapitoly diplomové práce jsou věnovány teoretickému konceptu tří proudů. První kapitola představuje základní koncept včetně jednotlivých proudů, druhá aktéry a třetí strategie aktérů. Kapitoly považuji za dobře zpracované, autorka pracuje s relevantní zahraniční literaturou a tématu rozumí. Výhrady mám ke způsobu některých citací, či jejich absenci, které plynou zjevně z toho, jak se autorka „položila“ do tématu a propojila prezentovaný koncept rovnou se svým tématem schvalování legislativy pro manželství stejnopohlavních párů. Toto samotné dané propojení je zpracováno dobře. Dochází však někdy k tomu, kdy za vyjádřením ke stavu v České republice následuje citace autorů konceptu (např. str. 10 či str. 12, kdy, pokud je mi známo, se ve svém článku Herweg a spol. nevyjadřovali k přijetí návrhu na manželství pro všechny, ale z daného by to tak vyplývalo), přitom by daný odkaz na autory měl být o cca dvě věty dříve či později. Případně by se dal daný problém vyřešit tím, když by autorka v odstavci textu začala obecnější teorií a na ni pak navázala konkrétním příkladem z České republiky. Zdroj chybí např. na str. 13 v souvislosti s path dependence. Autorka na stejném místě zmiňuje argumenty „odpůrců politiky“ bez uvedení jediného zdroje nebo alespoň jmenovitě některého z odpůrců. Přimlouvala bych se za uvedení více konkrétních aktérů, kteří jsou odpůrci dané politiky. Autorka uvádí kromě Aliance pro rodinu „některé členy/části církve“ (str. 16), zde bych uvítala příklad. Zdroj také postrádám při popisu promotéra na str. 22 viz „*K popisu vztahu promotéra návrhu MSF doslova používá přirovnání „pet“ – „domácí mazlíček“*“, kdy ani v daném ani v předchozím odstavci není zřejmé, kdo tento termín používá. Pravděpodobně jeden z autorů, ale který? Nebo více různých autorů?

Některá tvrzení autorka používá nepřesně ke své argumentaci, resp. jde o nedotaženou argumentaci. Na str. 34-35 hovoří o velikosti LGBTQ komunitě a v následující větě uvádí „*Tyto skupiny jsou zjevné například v USA, kde část politiků cílí na afroamerickou nebo latinskoamerickou komunitu.*“ Z dané formulace vyplývá, jako by v USA bylo cíleno na afroamerickou či latinskou LGBTQ komunitu, ale předpokládám, že jde spíše ilustraci mechanismu na jiné komunitě v jiné zemi (menšiny v USA). Navíc zde chybí zdroj.

Autorka se v textu odvolává na „*poslední verze MSF*“ (str. 19) a „*současná MSF*“ (str. 20) s odkazem na kapitolu autorů Herweg a spol. z roku 2017. Od té doby však bylo publikováno v různých člancích několik dalších úprav či rozšíření konceptu, proto by bylo vhodnější na

začátku práce stanovit, ze které publikace autorka vychází a nedefinovat ji tímto obecným způsobem, který může být někdy zavádějící.

Pátá kapitola je stěžejní z hlediska **prezentace výsledků analýzy**. Kapitulu považuji za kvalitně zpracovanou. Přesto i zde mám několik poznámek. Obecně v textu jsem získala dojem, že informace ze zdrojů Jsme fér jsou přebírány bez další reflexe, zatímco vyjádření odpůrců bývají kriticky komentována. Přitom na základě zdrojů Jsme fér autorka např. uvádí, že „*registrovaný zdravý...partner nemá nárok na žádné dávky nebo podporu, tudíž je mu například znemožněna domácí péče o nemocného.*“ (str. 51), což ale není pravda, protože má nárok na ošetrovné i dlouhodobé ošetrovné (zejména pokud žije v jedné domácnosti s nemocným). Na druhé straně výrok Juchelky (str. 55), který ve své řeči použil výraz „*jsme vydírání argumentem...*“, autorka komentuje „*Pravděpodobně tím má na mysli emoční vydírání. To ale, že děti stejnopohlavních rodičů nemají dostatečnou právní návaznost na oba dva, je nepopiratelný fakt.*“ Obdobně na str. 63 výrok poslance Výborného, který prezentuje demografická data ČSÚ autorka komentuje „*Obecně se Výborný stále snaží držet svého racionálního přístupu. Jeho argumenty jsou ale rámovány snahou o výklad historie z pozice konzervativního a věřícího jedince. To není z pozice křesťansko-demokratického poslance špatně. V žádném případě ale nemůžeme říct, že názory založené na víře jsou racionální. Promítá do nich své kulturní hodnoty a symboly.*“ Jen bych poznamenala, že to pravděpodobně dělá každý z nás, byť naše hodnoty nemusí být totožné s hodnotami věřícího člověka. Navíc ve výroku Výborného nebyl ani náznak nějaké náboženské ideologie. Komentář autorky mi přijde nelogický i z důvodu, že dva odstavce před tím o krizi rodiny pozitivně hodnotí jeho přístup „*Jeho sebereflexe je až obdivuhodná.*“ (str. 63) Nebo i tato autorkou chválená sebereflexe byla iracionální? Takových příkladů v práci nalezneme více. (např. str. 65 kdy autorka komentuje „*(Juchelka) Nepřipouští, že by zde žila velká skupina obyvatel, které by si přála žít v stejnopohlavních manželstvích.*“ bez doložení, co je „velká skupina obyvatel“. Je možné, že autorka má pravdu, ale v akademické práci by tento argument měla doložit. Nebo na str. 69, kdy výrok Chvojky „*Určitě je třeba o tom diskutovat. Jsme v jednadvacátém století, doba se hnula.*“ autorka komentuje následujícím způsobem, že „*Výrokem o jednadvacátém století dává ale najevo, že jsme již pokročili do fáze, kdy je společnost připravena na uzavírání stejnopohlavních manželství.*“ Osobně si myslím, že spíše chtěl diskuzi zjistit, zda je společnost již připravena na změnu, než že by už připravena byla, ale toto je věc interpretace.)

Autorka se při argumentaci v práci odvolává na výzkumy organizace Jsme fér (např. str. 72). Její argumentaci by určitě podpořilo, kdyby poskytla více informací o daném výzkumu. Na stránce Jsme fér kromě číselné informace, že 67% občanů ČR podporuje svazky stejnopohlavních párů, nejsou žádné další informace, ani poznámka k počtu respondentů, kdy byl výzkum proveden apod. Přitom s tímto poznatkem autorka v práci pracuje několikrát. Doporučila bych autorce takové poznatky ověřit ještě z jiných zdrojů. Navíc by pak její argumenty byly pádnější.

V závěru autorka přehledně shrnuje výsledky analýzy. Jen by bylo dobré jasněji se vyjádřit o potvrzení nebo vyvrácení hypotéz. Autorka uvádí „*Až na jednu tak všechny hypotézy říkají, že přijetí vybraného návrhu bude složité.*“ (str. 75).

Struktura práce je jasná a přehledná. V práci autorka pracuje s dostatečným množstvím relevantních zdrojů i dat. Výhrady k citacím jsem již zmínila. Velké mezery jsou v oblasti úpravy, kdy téměř na každé stránce se nachází alespoň jeden překlep nebo gramatická chyba.

Mírné nedostatky jsou v seznamu literatury (např. Winkel, Lieopold publikovali v časopise Policy Studies Journal a ne v Policy Studies Organisation viz str. 89). Název práce neodpovídá názvu v SISu, což je podle mne zapříčiněno vývojem tématu a pojetí. Osobně ale změnu názvu vnímám pozitivně jako zpřesnění tématu.

**Z výše uvedených důvodů doporučuji práci přijmout k obhajobě
a hodnotit ji známkou „C“.**

Datum:3.9.2020

Podpis: